

Sygn. akt VII U 1039/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2022 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 marca 2022 r. w Warszawie

sprawy K. J.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

na skutek odwołania K. J.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 16 czerwca 2021 r., znak: (...)(...)

zmienia zaskarżoną decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 16 czerwca 2021 r., znak: (...)(...) w ten sposób, że przyznaje Panu K. J. prawo do emerytury rolniczej od 1 maja 2021 roku.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

K. J., działając przez profesjonalnego pełnomocnika, 19 lipca 2021 r. wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 16 czerwca 2021 r. nr (...)(...) w przedmiocie odmowy prawa do emerytury rolniczej. Odwołujący zarzucił skarżonej decyzji (...) naruszenie art. 19 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 20 ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że tylko osoby (domownicy), którzy pracowali we wspólnym gospodarstwie rolnym mają prawo do emerytury rolniczej, jeżeli odprowadzano za takiego domownika składki, podczas gdy przepis prawa nie wymaga takiego obowiązku, tylko wymaga wykazanie pracy we wspólnym gospodarstwie rolnym lub bycia członkiem rodziny rolnika indywidualnego podlegającego takiemu ubezpieczeniu, 2) nieprzyznanie odwołującemu prawa do emerytury rolniczej na podstawie ustawy rolniczej, mimo że odwołujący na etapie postępowania przed Prezesem KRUS wykazał zeznaniami dwóch świadków pracę w gospodarstwie rolnym od 11 lutego 1983 r. do 1 maja 1985 r. Ubezpieczony wniósł o zmianę skarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury rolniczej oraz o zasądzenie od organu na rzecz odwołującego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania K. J. wskazał, że ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników uzależnia uprawnienie do emerytury rolniczej od uiszczania składek na ubezpieczenia społeczne rolników, lecz od wykazania pracy we wspólnym gospodarstwie rolnym lub bycia członkiem rodziny rolnika indywidualnego podlegającego takiemu ubezpieczeniu, co odwołujący wykazał w toku postępowania przed KRUS (odwołanie k. 3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie sporządzonej 27 lipca 2021 r. **organ rentowy** wniósł o oddalenie odwołania w całości. W uzasadnieniu stanowiska wskazano, że stosownie do art. 19 i 20 ustawy rolniczej, emerytura rolnicza przysługuje

ubezpieczonemu, który spełnia łącznie warunki osiągnięcia wieku emerytalnego oraz podlegania ubezpieczeniom emerytalno-rentowym przez okres co najmniej 25 lat. Do okresów podlegania ubezpieczeniom zalicza się 1) okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990; 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.; 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji K. J. legitymuje się ubezpieczeniem emerytalno-rentowym w wymiarze 23 lat i 12 dni, przy czym okresu od 11 lutego 1983 r. do 1 maja 1985 r. nie uwzględniono, ponieważ odwołujący nie był wówczas zgłoszony do ubezpieczenia społecznego jako domownik. Okres ten podlega zaliczeniu tylko w przypadku podlegania i opłacania składek na ubezpieczenie, co wynika z art. 20 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 6 pkt 14 ustawy rolniczej, który wskazuje, że do okresów wymaganych do nabycia prawa do emerytury rolniczej zalicza się okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990, jednak okresy podlegania określonemu ubezpieczeniu społecznemu to tylko takie okresy, za które opłacono przewidziane w przepisach składki na ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek. Organ przywołał, że obowiązek opłacania składek w stosunku do domowników stale pracujących w gospodarstwie rolnym powstał z dniem 1 stycznia 1983 r. na podstawie art. 1 ust. 2, art. 3 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (odpowiedź na odwołanie k. 8-11 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. J. w dniu 11 lutego 1983 r. opuścił zakład karny i podjął pracę w gospodarstwie rolnym swoich rodziców – J. i A. J. (1) w L.. Kontynuował pracę w gospodarstwie rolnym rodziców do 1 maja 1985 r. (zeznania odwołującego k. 25 a.s.).

Rodzice odwołującego opłacali składki na ubezpieczenia rolnicze w gminie L.. W karcie gospodarstwa rolnego jako członkowie rodziny zostali wskazani J. J. (2), urodzony w (...) r., A. J. (2), urodzona w (...) r. oraz ich syn – K. J. urodzony w (...) r. W karcie ewidencyjnej wymiaru i poboru składki na fundusz emerytalny rolników w polu dotyczącym liczby osób ubezpieczono wpisano cyfry 2 i 3, w sposób uniemożliwiający określenie, która z tych liczb obowiązywała w jakim okresie opłacania składek. Składki opłacone od liczby osób podlegających ubezpieczeniom wyniosły w 1983 r. – 3.600 zł, w 1984 r. – 4.000 zł, w 1985 r. – 4.800 zł, w 1986 r. – 3.200 zł (karta ewidencyjna k. 34 a.s.).

Zaświadczeniem z 24 maja 2021r. Wójt Gminy L. potwierdził, że na rzecz J. i A. J. (1) w latach 1983-1985 odprowadzono składki na Fundusz Emerytalny Rolników (zaświadczenie k. 18 akt KRUS).

K. J. 26 maja 2021 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury rolniczej, do którego dołączył kwestionariusz dotyczący okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz okresów podlegających zaliczeniu do tego ubezpieczenia, w którym wskazał m.in., że wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców od 17 kwietnia 1972 r. do 14 lipca 1974 r. i od 11 lutego 1983 r. do 1 maja 1985 r. Wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawca potwierdził poprzez złożenie oświadczenia oraz zeznań świadków M. M. oraz E. S. z 21 maja 1997 r. (wniosek z 26.05.2021 r. k. 1-3, kwestionariusz k. 7, zeznania świadków k. 27-28, oświadczenie wnioskodawcy k. 29 akt KRUS).

Skarżoną decyzją z 16 czerwca 2021 r. znak: (...)(...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił przyznania K. J. prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na niespełnienie przez wnioskodawcę wymogu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez co najmniej 25 lat. Ustalony przez organ rentowy okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wyniósł 23 lata i 12 dni. KRUS nie zaliczył do tego stażu pracy odwołującego w gospodarstwie rolnym rodziców w latach 1983-1985, z uwagi na brak opłacania składek na domownika (decyzja z 16.06.2021 r. k. 48 akt KRUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych, a także w oparciu o zeznania odwołującego złożone w toku postępowania wyjaśniającego. Sąd uznał, że ww. dokumenty nie były kwestionowane przez strony procesu i stanowiły wiarygodne dowody, na podstawie których

ustalono kwestie dotyczące życia osobistego oraz zawodowego ubezpieczonego. Dodatkowo Sąd nadał przymiot wiarygodności zeznaniom odwołującego, ponieważ były zbieżne z rzeczowym materiałem dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy okazało się zasadne.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2021 r. poz. 266 t.j.), emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

W myśl art. 20 ust. powołanej ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Przy czym według art. 20 ust. 3 ustawy, przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie pozwoliło ustalić, że poza okresami podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, uznanymi przez organ rentowy, wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych w latach 1983-1985.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. 1982 r. nr 40 poz. 268 z późn. zm.), ubezpieczenie społeczne rolników indywidualnych, zwane dalej „ubezpieczeniem”, obejmuje rolników prowadzących gospodarstwa rolne. Ubezpieczenie obejmuje również domowników pracujących w gospodarstwie rolnym (art. 1 ust. 2).

Według art. 2 tej ustawy, przez użyte w ustawie określenie:

- 1) rolnik - rozumie się osobę:
  - a) prowadzącą gospodarstwo rolne lub dział specjalny samodzielnie albo w charakterze współwłaściciela (współposiadacza) na gruntach stanowiących jej własność lub będących w jej posiadaniu,
  - b) małżonka rolnika,
- 2) domownicy - rozumie się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania,
- 3) ubezpieczony - rozumie się rolnika oraz domowników,
- 4) gospodarstwo rolne - rozumie się będące własnością lub znajdujące się w posiadaniu tej samej osoby nieruchomości rolne, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, obejmującą grunty rolne i leśne wraz z budynkami, urządzeniami i inwentarzem oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa, gdy powierzchnia użytków rolnych tego gospodarstwa przekracza 1 ha.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie pozwoliło na ustalenie, że K. J. jako domownik rolników A. i J. J. (2) w okresie od 11 lutego 1983 r. do 1 maja 1985 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników i zostały za niego odprowadzone składki na Fundusz Emerytalny Rolników. Do powyższego ustalenia kluczowy był dokument w postaci karty ewidencyjnej gospodarstwa rolnego, nadesłanej przez Wójta Gminy L.. W dokumencie tym jako członków rodziny wymieniono J., A. i K. J.. Niejednoznaczne i z tego względu zakwestionowane na etapie postępowania wyjaśniającego w KRUS były zaś zapisy w karcie ewidencyjnej wymiaru i poboru składki na Fundusz Emerytalny Rolników. Na karcie bowiem liczbę osób ubezpieczonych wpisano w taki sposób, że na podstawie tego wpisu nie jest możliwe jednoznaczne określenie, czy do ubezpieczeń zgłoszonych było dwoje czy troje domowników, jak również w jakiej dacie doszło w tym zakresie do zmiany. Karta ewidencyjna zawiera jednak tabelę kwot opłacanych na ubezpieczenia, w której oznaczono, że składka uiszczona w 1983 r. wyniosła 3.600 zł, w 1984 r. – 4.000 zł, w 1985 r. – 4.800 zł, a w 1986 r. – 3.200 zł. W ocenie Sądu kwotowe określenie wysokości uiszczonych składek pozwoliło na ocenę liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń indywidualnych rolników w spornym okresie. Składka na ubezpieczenie społeczne rolników za każdego ubezpieczonego w 1983 r. wynosiła 1.200 zł rocznie (art. 43 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin), zaś począwszy od 1 stycznia 1984 r. – 1.600 zł (§ 1 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1983 r. w sprawie wysokości składki na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników – Dz. U. z 1983 r. nr 73 poz. 323).

W ocenie Sądu fakt uiszczenia w latach 1983 i 1985 przez rolników J. i A. J. (1) składki na Fundusz Emerytalny Rolników w wysokości trzykrotności składki od każdego ubezpieczonego, dowodzi tego, że ubezpieczeniem tym był wówczas objęty odwołujący. Jak bowiem wynikało z zeznań ubezpieczonego, w spornym okresie w gospodarstwie domowym mieszkały wyłącznie trzy osoby, tj. odwołujący i jego rodzice, co znalazło odzwierciedlenie w karcie ewidencyjnej gospodarstwa rolnego. Sąd zważył nadto, że w 1984 r. jako kwotę uiszczonych składek na ubezpieczenia wskazano 4.000 zł, co nie stanowi należnej składki ani za dwie, ani za trzy ubezpieczone osoby. Z uwagi jednak na fakt, że składka za trzy osoby została opłacona w prawidłowej wysokości za 1983 r. i 1985 r., Sąd dał wiarę twierdzeniom odwołującego, że pracę w gospodarstwie rolnym rodziców wykonywał nieprzerwanie od 11 lutego 1983 r. do 1 maja 1985 r.

Zakwalifikowanie lat 1983 - 1985, jako okresu podlegania przez odwołującego ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych, było wystarczające dla spełnienia przez niego warunku stażowego, przewidzianego art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników dla nabycia prawa do emerytury rolniczej.

Z tego względu, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji, przyznając świadczenie od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek.

SSO Renata Gąsior